

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ธนาคารความดีกับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษา หมู่ที่ 4 บ้านหนองขุย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการธนาคารความดีของชุมชนหนองสาหร่าย และเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนจากการดำเนินงานธนาคารความดี โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการดังต่อไปนี้ 1. ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Document Study) การศึกษาจากเอกสารเป็นการศึกษา ค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการศึกษา 2. การสังเกตการณ์ (Observation) เป็นการศึกษาชุมชนที่ผู้ศึกษาเฝ้าดูปรากฏการณ์ของสิ่งที่จะศึกษาอย่างตั้งใจและด้วยความรอบคอบ ซึ่งจะเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เนื่องจากบางกิจกรรมผู้ศึกษาไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ เพียงแต่อาศัยการจดบันทึก เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

สรุปผลการศึกษา

ชุมชนบ้านหนองขุย ตำบลหนองสาหร่าย เป็นชุมชนที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมาตั้งแต่สมัยพระนเรศวรมหาราช ชาวบ้านที่นี่เป็นคนดั้งเดิมไม่ได้อพยพมาจากที่ใด การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกรรม คือ การทำนา ทำไร่ อ้อย ข้าวโพด สวนพริก อาชีพรองลงมาคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป ดังนั้นวิถีชีวิตของชาวบ้านจึงมีความผูกพันกับการทำเกษตร และเป็นสิ่งยึดโยงให้สมาชิกมาทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในลักษณะเครือญาติ การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเป็นไปอย่างเรียบง่าย ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ยังเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิตโดยมีการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน วิถีชีวิตที่เรียบง่ายนี้ต่างมีการถ้อยทีถ้อยอาศัยของคนในชุมชน มีการช่วยเหลือแบ่งปันกัน การแลกเปลี่ยนข้าวปลาอาหารระหว่างกัน มีการเอื้อแรงช่วยกันลงแขกเกี่ยวข้าว ใช้ควายในการไถนาและนวดข้าว มีการสุมฟางกันตอนหน้าหนาวสนุกสนาน ทั้งวัยรุ่นหนุ่มสาว และผู้สูงอายุมาอนสุมฟางกัน เกิดเป็นภาพความอบอุ่นในชุมชน

เมื่อเริ่มมีคลองชลประทานเข้ามาภายในชุมชน วิธีการผลิตจากเดิมที่ต้องพึ่งพาแหล่งน้ำธรรมชาติ เมื่อมีคลองชลประทานเข้ามาทำให้คนในชุมชนสามารถมีน้ำใช้ในการเกษตรได้ตลอด ระบบการผลิตของคนในชุมชนก็เริ่มเปลี่ยนไปจากการทำเพื่อยังชีพหรือบริโภคภายในครัวเรือน กลายเป็นการผลิตเพื่อการค้า ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เร่งรีบขึ้น คนไม่มีเวลาในการพบปะพูดคุยกัน ระบบความสัมพันธ์ของชาวบ้านจากที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูลกันกลับต้องดิ้นรนทำมาหากินเพื่อความอยู่รอด การเกษตรไม่เป็นไปตามธรรมชาติ มีการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย เช่น สัตว์น้ำ สิ่งที่เคยอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติก็หมดไป รวมไปถึงวัฒนธรรม ประเพณีที่ดั้งเดิมในการลงแขกเกี่ยวข้าวเริ่มจางหายไปจากชุมชน

จากการทำเกษตรโดยใช้สารเคมี ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย สภาพที่เกิดขึ้นทำให้ชาวบ้านบางส่วนเริ่มรู้สึกตัวว่าชุมชนกำลังเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจ ชุมชนจึงเริ่มกำหนดทิศทางการทำงานชุมชน ด้วยมุ่งหวังจะสร้างชุมชนที่อยู่ดีมีสุขให้เกิดขึ้น จากการรวมกลุ่มกิจกรรม กลุ่มอาชีพ เกิดการรวมคน รวมเงินในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับการหนุนเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในด้านบุคลากร องค์ความรู้ และงบประมาณ

ชาวบ้านหนองสาหร่ายไม่ได้หยุดนิ่งที่จะเรียนรู้ภายในชุมชนเท่านั้น แต่ยังมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาตามพื้นที่ต่าง ๆ โดยเริ่มต้นศึกษาดูงานในพื้นที่ที่มีการจัดแผนแม่บทชุมชน และประสบความสำเร็จในการวางแผนพัฒนาโดยใช้ข้อมูลจากระบวนการการทำแผนแม่บทชุมชนเป็นเครื่องมือ เช่น ตำบลเขาคราม จังหวัด กระบี่ เป็นต้น จากนั้นได้นำประสบการณ์ที่ได้รับมาจากการดูงาน มาปรับใช้ในชุมชนและดำเนินการจัดทำแผนแม่บทชุมชนขึ้น จากนั้นได้มีโครงการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นภายใต้แผนฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชน ส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และแผนบูรณาการองค์การการเงินในตำบลหนองสาหร่าย จนเกิดการจัดตั้งและเปิดสถาบันการเงินชุมชนอย่างเป็นทางการ

จากการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ทำให้เริ่มต้นแผนพัฒนาระดับตำบลภายใต้ยุทธศาสตร์ชุมชนอยู่ดีมีสุข ชุมชนได้ช่วยกันกำหนดตัวชี้วัดความสุข รวมทั้งกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดความดีร่วมกัน ในตอนแรกได้ระบุเกณฑ์ตัวชี้วัดความดีจำนวน 9 เรื่อง คือ ผู้นำดี สุขภาพดี อาชีพดี ครอบครัวดี สามัคคีดี องค์กรดี เรียนรู้ดี สวัสดิการดี วัฒนธรรมดี ปัจจุบันมีเกณฑ์ตัวชี้วัดความดีทั้งหมด 22 เรื่อง เมื่อมีเกณฑ์ตัวชี้วัดความดีขึ้นมาแล้วนั้น คนในชุมชนเริ่มสนใจในสิ่งที่เขาช่วยกันคิดและสร้างขึ้นมามากขึ้น ทางชุมชนจึงมีการทำประชาคมร่วมกันว่าจะต้องมีการสร้างธนาคารความดีขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมคุณงามความดีของคนในชุมชนไว้ จึงเกิดธนาคารความดีขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบัน โดยชุมชนได้มีการปลูกฝังค่านิยมหรือฐานคิดให้กับ

คนในชุมชน คือ ฐานคิดเรื่องการเห็นคุณค่าของการเป็นคนดี, ฐานคิดที่มองว่าผู้นำเป็นฐานในการพัฒนา, ฐานคิดเรื่องทำความดีต้องกินได้ ฐานคิดเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อนงานพัฒนาที่เกิดขึ้นในชุมชน

กระบวนการบริหารจัดการ

โครงสร้างการบริหารของธนาคารความดีชุมชนตำบลหนองสาหร่าย มีลักษณะการทำงานที่มีโครงสร้างแบบทางการ แต่อย่างไรก็ตาม หากบุคคลใดมีหน้าที่หรือภาระอื่นทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ บุคคลอื่นในคณะทำงานสามารถทำงานทดแทนกันได้ ธนาคารความดีมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และประกอบกับมีกิจกรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการเรียนรู้ของคนในชุมชน โดยผ่านการประชุมประชาคม การพูดคุยแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน การให้การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กในสถานศึกษา การแจกเกียรติบัตรแก่คนดีศรีชุมชน การจัดงานบุญในวันสำคัญต่าง ๆ

เกณฑ์ตัวชี้วัดความดี 22 เป็นเกณฑ์ที่ทำให้คนในชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมกันคิด ตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้นในเรื่องของการสร้างตัวชี้วัดความดี ร่วมใช้เกณฑ์ที่ตั้งขึ้น เพื่อการเข้าถึงแหล่งทุนจากสถาบันการเงิน การมีส่วนร่วมของชาวบ้านอีกอย่างมาจากการประชุมประชาคมหมู่บ้านในเข้าร่วมการรับฟังข้อมูล ข้อเท็จจริง ข่าวสารภายในชุมชนและรวมไปถึงเรื่องของสถาบันการเงินฯ และธนาคารความดี และมีสิทธิในการออกเสียงในที่ประชุม

การพัฒนาคณะของหนองสาหร่าย เริ่มจากการเสริมสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดี โดยมีทั้งจิตสำนึกต่อตนเอง ในเรื่องการดำเนินชีวิต มีการคิดดี พูดดี ทำดี การประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น การลด ละ เลิก สิ่งที่เป็นอบายมุข ทำให้สุขภาพร่างกายดีขึ้น ค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยลดน้อยลง ส่วนจิตสำนึกต่อชุมชน ตระหนักว่าตนเองเป็นเจ้าของชุมชน ทำให้คนมีความตั้งใจที่จะเข้าร่วมรับผิดชอบปัญหาต่าง ๆ กับบุคคลอื่น ๆ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชนร่วมกัน อีกทั้งยังมีการเสริมสร้างจิตสำนึก จากการที่หน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยเหลือในด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม และสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งคนในชุมชนกระตุ้นให้คนในชุมชนเองเกิดความตระหนักที่จะปรับปรุงตนเองให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเพื่อตนเองครอบครัว และชุมชน

การพัฒนาผู้นำ การมีจิตอาสา มีความเสียสละอดทน เป็นพื้นฐานของผู้นำชุมชนหนองสาหร่าย ทำให้การจุดประเด็นความคิดในการขับเคลื่อนงานพัฒนาสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี ส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือแก่คนในชุมชน ชาวบ้านเคารพและไว้วางใจในศักยภาพที่มีอยู่ของผู้นำ

ขั้นตอนการดำเนินงานธนาคารความดี

ขั้นที่ 1 ขั้นการเข้าสู่สมาชิกธนาคารความดี

การเข้าสู่สมาชิกธนาคารความดีนั้น คนในชุมชนเป็นผู้กำหนดด้วยตัวของเขาเองว่าเขาต้องการที่จะเข้าร่วมในการทำความดี โดยบางคนมีการประพฤติปฏิบัติดีอยู่เป็นกิจวัตรประจำวันอยู่แล้ว เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การช่วยประกอบอาหารในงานสำคัญต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งการทำความดีในส่วนนั้นสามารถนำมาฝากกับธนาคารความดีได้ หรือจากผู้ที่พบเห็นเขาสามารถบอกได้ว่า คน ๆ นั้นได้ทำความดีอะไรไว้บ้าง เหมือนมีความดีเป็นทุน ถ้าคนในชุมชนไม่เดือดร้อนเรื่องเงินก็ไม่จำเป็นต้องนำความดีออกมาใช้ ยังสามารถทำความดีเก็บไว้ได้เรื่อย ๆ แต่ถ้าบางคนที่มีเรื่องเดือดร้อนจำเป็นจริง ๆ ในส่วนนี้ถ้ามีการฝากความดีเอาไว้ก็สามารถนำความดีที่มีมาเข้าถึงแหล่งทุนได้

ขั้นที่ 2 ขั้นการเข้าถึงแหล่งทุน

1. การประชาคมหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนเกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการปรึกษาหารือ ทำให้เกิดความรัก สามัคคีในหมู่บ้านชุมชน ตลอดระยะเวลาที่ได้ดำเนินการประชาคมหลายครั้งทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบล เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ มีการนำเสนอแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นตลอดเวลา เกิดการยอมรับในศักยภาพและข้อจำกัดของแต่ละคน การจัดประชุมประชาคมมีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง ตามปฏิทินชุมชน

2. การแจ้งความจำนง ผู้ต้องการกู้โดยผ่านธนาคารความดีต้องยกมือแจ้งความจำนงต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อส่งเรื่องพิจารณาต่อไป

3. การประเมินผู้ที่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ จะมีองค์กรที่เป็นผู้ประเมิน ทั้งในท้องถิ่นและจากท้องถิ่น โดยใช้เอกสารประกอบกับพิจารณา

4. ขั้นตอนการกู้เงินจากสถาบันการเงิน ต้องพิจารณาเกณฑ์ ที่ทางสถาบันตั้งไว้ว่าผู้กู้มีคุณสมบัติเพียงพอกับการกู้

5. หากผู้กู้ผิดนัดชำระ ต้องคำนึงถึงข้อตกลงที่มีการแจ้งไว้ชัดเจนและทำตามข้อตกลงเขียนไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นการติดตามประเมินผล

หลังจากที่มีการปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปแล้วทางสถาบันการเงิน ยังคงมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องของข้อตกลงต่าง ๆ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวไว้ในบ้าน ผู้กู้ยังต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้ เพราะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้กู้เองด้วย และเรื่องของการงดเหล้าวันพระก็เช่นเดียวกัน ทางคณะกรรมการธนาคารความดีจะเป็นผู้ติดตามผลจากผู้ที่ทำสัญญาใจไว้กับทางธนาคารความดี ว่าละเลยการปฏิบัติหรือไม่ ถ้าละเลยก็จะตัดความดีช้อนั้นทิ้งไป เพราะฉะนั้นผู้ที่เข้าถึงแหล่งทุนโดยใช้ความดีค้ำประกันนั้น หากจะทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ต้องพิจารณาให้รอบคอบและหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติผิดกฎระเบียบที่วางไว้

จากการศึกษาภายในชุมชนปรากฏว่าคนในชุมชนมีหลากหลายกลุ่ม หลายมุมมอง และหลายความเชื่อ คนที่เชื่อในแนวคิดที่เป็นไปในทางทุนนิยม ก็จะคิดถึงเรื่องการทำมาหากิน รายได้ที่จะเลี้ยงครอบครัว การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เขาเชื่อว่าความดีที่ทำไป สามารถส่งผลให้เขาสามารถมีรายได้ และทุนทำกินอื่น ๆ สามารถเข้าถึงแหล่งทุนที่สามารถผ่อนชำระดอกเบี้ยในราคาถูกได้ ส่วนคนที่ทำความดี มีความเสียสละต่อส่วนรวมอยู่แล้วนั้น เขาก็ไม่ได้หวังผลทางด้านการเงิน หรือการเข้าถึงแหล่งทุนโดยตรง เขาคิดว่าเขาได้ผลประโยชน์จากการเข้าร่วมทำกิจกรรมเหล่านี้อยู่แล้ว การทำความดีของที่นี่มันเป็นรูปธรรมให้เห็นชัดเจน และสามารถส่งผลต่อคนในชุมชนเป็นปัจจุบันไม่ต้องรอให้ยาวนานเกินไป

ผลที่เกิดกับชุมชนจากการดำเนินงานธนาคารความดี

ด้านเศรษฐกิจ สิ่งสำคัญที่ธนาคารความดีทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจที่ดีขึ้น คือ การปลดหนี้ของระบบของคนในชุมชน โดยให้คนในชุมชนได้มีหนี้เพียงแหล่งเดียวจากสถาบันการเงินชุมชนหนองสาหร่าย นอกจากเรื่องของการปลดหนี้ของระบบแล้วนั้น ธนาคารความดียังส่งผลในเรื่องของการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจของคนในชุมชน กล่าวคือ การที่คนในชุมชนมีการปลูกพืชผักสวนครัวในครัวเรือนอย่างน้อย 5 ชนิด เพื่อเป็นอาหารไว้บริโภคภายในครอบครัว ส่งผลให้เกิดการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในครัวเรือนลงได้ เพราะสามารถนำพืชผักที่ปลูกไว้มาประกอบอาหารรับประทานในครอบครัว หรือแบ่งปันให้กับเพื่อนบ้านได้

การดำเนินงานธนาคารความดีของชุมชนหนองสาหร่ายยังมีชื่อเสียงไปสู่ชุมชนภายนอก ผลพลอยได้ของธนาคารความดีที่ส่งผลต่อชุมชนที่ผู้ศึกษาเห็น คือ หลังจากที่มีชุมชนได้ดำเนินงานธนาคารความดีอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ปรากฏว่า ชุมชนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง กล่าวคือ ชุมชนหนองสาหร่ายได้กลายเป็นพื้นที่ต้นแบบในเรื่องของธนาคารความดีที่มีการ

จัดการเป็นรูปธรรมและเป็นต้นแบบของการเรียนรู้ให้แก่คณะครูจากหลาย ๆ พื้นที่เข้ามาศึกษา ดูงาน ส่งผลให้ชุมชนภายนอกเข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของธนาคารความดี และ สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย จนกลายเป็นแหล่งศึกษาดูงาน เมื่อมีคนมาศึกษาดูงาน ชาวบ้านก็มีรายได้เสริมจากการนำผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์ของชุมชนมาจำหน่าย ทำให้มีรายได้ และเงินหมุนเวียนในชุมชนเพิ่มขึ้น

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ก่อนจะมีธนาคารความดีชุมชนหนองสาหร่ายเผชิญปัญหาคนในชุมชน ไม่สนใจ ความเป็นไปของกันและกัน ต่างคนต่างอยู่ คิดถึงเรื่องของตนเองมากกว่าเรื่องส่วนรวม ความเป็น ชุมชนค่อย ๆ เสื่อมสลายเป็นปัจเจกกันเพิ่มมากขึ้น เห็นเงินเป็นตัวตั้ง ใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ เป็นหนี้เป็นสิน แต่ขาดความสุข ภายหลังจากที่เกิดธนาคารความดี ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก คือ สร้างความสุข ให้กับชุมชน ลดหนี้สินอีกทั้งยังเป็นกุศโลบายในการพัฒนาคน พัฒนาชุมชน ชาวบ้านเริ่มหันมาให้ความสนใจและเข้าร่วมทำกิจกรรมที่ธนาคารความดีจัดขึ้น มีส่วนร่วมในการกำหนดคัดเลือกคนดี ของชุมชนตนเอง ซึ่งมีส่วนช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจในชุมชนเพิ่มขึ้น การปฏิสัมพันธ์จากการ ทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ทำให้ความเป็นชุมชนหวนกลับมาอีกครั้ง

ข้อค้นพบจากการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง ธนาคารความดีกับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษา หมู่ที่ 4 บ้าน หนองขุย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ได้ข้อค้นพบจากการศึกษา คือ

1. การบริหารจัดการธนาคารความดีสิ่งสำคัญที่สามารถทำให้การดำเนินงาน ขับเคลื่อนไปได้ดี เกิดจากผู้นำที่มีความเสียสละ จิตอาสา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สิ่งนี้ทำให้เกิด ระบบของการไว้วางใจในการบริหารจัดการ เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวผู้นำ เพราะเห็นได้ จากการปฏิบัติงานของผู้นำ ซึ่งส่งผลให้สมาชิกเกิดการเคารพในระเบียบกติกา และปฏิบัติตาม ระเบียบกติกาทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารจัดการของธนาคารความดี ต้องบริหารบนฐานความไว้วางใจ ซึ่งทำ ให้ผู้บริหารและสมาชิกมีความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน ส่งผลให้การปฏิบัติงานและกิจกรรมเกิดการ ขับเคลื่อนไปได้อย่างสะดวก อีกทั้งธนาคารความดีมีส่วนเชื่อมโยงกับสถาบันการเงินชุมชน ส่วนนี้ ต้องใช้ความไว้วางใจเป็นสำคัญ

3. เรื่องของเศรษฐกิจชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ จริง ๆ แล้วปัญหาของชุมชนที่ขาดความ เข้มแข็ง คือ เรื่องของเศรษฐกิจพื้นฐาน ที่คนในชุมชนจะต้องไปก่อหนี้ยืมสิน ทำให้คนต้องดิ้นรน

ออกจากชุมชนไปหาเงินหาทองมาผ่อนชำระ เพราะฉะนั้นถ้าเศรษฐกิจจนกระทั่งระบบถูกลดทอนลงไปได้ คนไม่มีหนี้ในระบบ มีหนี้เฉพาะในชุมชนเอง สามารถดูแลกันช่วยเหลือกัน ตรงนี้สามารถทำให้คนพึ่งพาตนเองได้ในเรื่องของเศรษฐกิจสูงขึ้น คนก็ไม่ต้องดิ้นรนออกไปนอกชุมชน ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องที่มีผลต่อชุมชน และสร้างความเข้มแข็ง

4. ธนาคารความดีสามารถตอบสนองวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้ สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นผลสืบเนื่องจากการทำกิจกรรมธนาคารความดี ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนความคิด พฤติกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบันการเงิน โดยเฉพาะความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือ หรือการมีเครดิต สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความมั่นคงแข็งแรงของสถาบัน มันเป็นเหมือนกับสิ่งที่เกื้อกูลกันระหว่างกิจกรรมที่ทำให้เกิดความคิด พฤติกรรมในเชิงของความมีวินัย ความซื่อตรง ความตรงต่อเวลา ความประหยัด มัธยัสถ์ สมาชิกมีขีดความสามารถในการออมประหยัดค่าใช้จ่าย สามารถมีเงินชำระคืนแก่สถาบันการเงิน ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. การที่จะดำเนินงานธนาคารความดี จำเป็นจะต้องมีฐานความไว้วางใจเข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ จึงจะสามารถทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การทำกิจกรรมธนาคารความดีเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการเงินโดยทั่วไป เรื่องของการที่จะมีกิจกรรม สร้างให้เกิดพฤติกรรมค่านิยม ความคิด ที่เน้นความมีวินัยทางการเงิน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความประหยัดมัธยัสถ์ อุดหนุน สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญของสมาชิกในองค์กรสถาบันการเงินต่าง ๆ ฉะนั้นกิจกรรมเหล่านี้ถ้ามีส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและแพร่หลาย จะทำให้สมาชิกในองค์กรที่เป็นสถาบันการเงินเป็นสมาชิกที่ดี ทำให้กิจการสถาบันการเงินมีความมั่นคง มีการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ชุมชนควรดูแลเรื่องเศรษฐกิจพื้นฐาน ในเรื่องของการดำรงชีวิตประจำวัน การแก้ไขปัญหาปากท้องของคนในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ โดยการที่จะลดละสิ่งที่ไม่จำเป็นในชีวิตลง หรือการใช้จ่ายเกินความจำเป็น ถ้าจัดการกับสิ่งเหล่านี้ได้จะทำให้จัดการกับหนี้สินในระบบ ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้